

זוגיות שנייה? ערכו צוואה

אתם בזוגיות שנייה, או שלישית, ובטוחים שדאגתם לעתיד הילדים והחיים מחייכים אליכם. אבל אם לא ערכתם צוואה - נישלתם אותם מרכושכם. עו"ד רות דיין-וולפנר מאירה את עינינו לדברים החשובים שכדאי לדעת בנושא | אסי פרידמן

עו"ד רות דיין-וולפנר | צילום: ענבל מרמרי

"חובה על הרוצה להבטיח את עתיד ילדיו לערוך צוואה.

אי כתיבת צוואה - כמוה כהפקרת הילדים"

אותו - עלולים לעורר תסכולת משפטית. "קורה שנקשרים קשרים חבריים בין המטפלת המסורה שמנהלת את בית אבא. קרו אף מקרים שכדי לא-פשר למטפלת להישאר בארץ החליטו השניים להתחתן, כדי להסדיר את אשרת השהייה, מס-בירה עו"ד דיין-וולפנר. מי שעד אתמול זכתה להכרת תודה על טיפולה המסור באבא - עלולה להפוך ליורשת העיקרית, דבר שאיש לא התכוון אליו".

האם דרוש עו"ד כדי לכתוב צוואה, והיכן מומלץ לשמור את הצוואה?

"לא חייבים עו"ד כדי לערוך צוואה, אבל רצוי וחשוב לנסח אותה בדרך שתקטין את האפשרות להתנגדויות. צוואה בכתב יד היא צוואה תקפה, אם היא כתובה בכתב ידו של המצווה ונושאת תאריך וחתימה. אין חובה לשמור את הצוואה במקום מסוים, אבל ניתן להפקידה אצל הרשם לענייני ירושה".

אסכם בנימה אישית: רצוי למהר ולערוך צוואה. מנסיוני, משתלם בכל זאת להיעזר בעו"ד ויפה שעה אחת קודם.

מה קורה עם קשר זוגי חדש, אם הקשר טרם הת-גבש לקשר משמעותי: יוצאים יחד, מבליים יחד, נוסעים לחו"ל, ופתאום הוא חוטף התקף לב ומת?
עו"ד דיין-וולפנר: "באין צוואה - היא תתבע את הרכוש כידועה בציבור. בית המשפט יצטרך לבדוק אם היא אכן ידועה בציבור, והמבחן המ-קובל הינו שהשניים התכוונו לקשור יחד את גר-רלם. אם בכוונת ההורה להעניק את כל רכושו לילדים - חובה עליו לערוך צוואה, כי אין לדעת מתי יתרחש הבלתי נמנע. אל תשאירו לילדים את ההתמודדות המשפטית".

עו"ד דיין-וולפנר מציגה מקרה נוסף: "גבר גרוש, שהיה ידוע כ'סוער' וניהל מערכות יחסים עם מספר נשים. בעקבות תאונת דרכים אושפז בבית חולים מחוסר הכרה במצב 'צמח'. אל מיטת חוליו הגיעה אשה שהציגה עצמה כזוגתו, טיפ-לה בו במסירות ולא נטשה את משמרתה. במצב הנורא הזה נאלצו הילדים לפשפש בענייניו הפ-רטיים, כדי לברר את מקומה בחייו, ונדרשה הת-ערבות של בית משפט שהוציא לה צו הרחקה".
גם יחסי הורה ומטפל או מטפלת הסועדת

מתי צריך לערוך את הצוואה?

"אם טרם כתבתם צוואה ואתם חושבים על זוגיות שנייה, ערכו צוואה בהקדם, תמיד נר-תן לשנותה ולהתאימה לרצונותיכם. אי-עריכת צוואה בזוגיות שנייה היא טעות קריטית שלא ניתן לתקן. קחו בחשבון שאם לא ערכתם צוואה - אף אם חשבתם שדאגתם לעתיד הכלכלי של ילדיכם - מתברר שדאגתם לנשל את ילדיכם מרכושכם. אנשים רבים נרתעים מחתימה על צוואה, שזה מטורף. ברור שנמות. מה יש לפחד? העובדה שכתבתם צוואה לא תקרב את מותכם".

מה קורה עם זוג נשוי שלכל אחד מהם ילדים מהנישואים הראשונים?

עו"ד דיין-וולפנר מביאה דוגמה למקרה מורכב יותר: "זוג שנשוי כבר 20 שנה, לשניהם זהו פרק ב' (היו נשואים קודם ולהם ילדים מה-נישואים הראשונים). כל הרכוש רשום על שם הבעל, אך על פי החוק מדובר ברכוש משותף. הבעל הולך לעולמו ואשתו דורשת מחצית מהכל. על פי החוק היא רשאית לכך מתוך יחסי ממון. אותה מחצית אינה נחשבת כלל כחלק מהעזבונו, שהרי המחצית הזו היא כבר כבעלותה".

"המחצית השנייה של הרכוש הינה העזבונו, ובאין צוואה - היא זכאית למחצית ממנה על פי חוק הירושה. האשה תקבל 75% (3/4) מכל הר-כוש, וילדיו יוכלו לחלוק ביניהם רק 25% (1/4) מהרכוש שנותר".

"המסקנה המתבקשת: חובה, על הרוצה לה-בטיח את עתיד ילדיו לערוך צוואה. אי-כתיבת צוואה כמוה כהפקרת הילדים. חובה לערוך הס-כם ממון למקרה של פרידה בחיים וצוואה למק-רה מוות".

"במקרה שאין צוואה, מנמק בית המשפט את החלטתו להעניק לאשה את מרבית הרכוש: 'אם היה רוצה למנוע ממנה לרשת, היה עורך צוואה'".

צילום: Shutterstock

המציאות עולה לעתים על כל דמיון. כפי שמתברר מסיפורו של אב, בעל נכסים רבים, שראה בילדיו את ממשכי דרכו והכין אותם לכך. כל אחד מילדיו זכה להשכלה גבוהה והתמחה באחד המקצועות הנדרשים לע-סקי האב - הנדסה, כלכלה וניהול עסקים. שנתיים לאחר שהאב התאלמן, נכנסה לחייו בת זוג שהביאה שמחה רבה לאלמן. השניים חת-מו על הסכם ממון, שנועד להפריד את נכסיהם ורכושם. עסקיו של הגבר שגשגו ועתיד הילדים נראה מוכטח, אלא שהאב נפטר באופן מפתיע. למרבה ההפתעה נושלו הילדים כמעט מכל רכוש האב, שכן הירושת העיקרית היתה הידו-עה בציבור. הסכם הממון שהפריד את הרכוש - התפוגג.

אחרי אינספור מלחמות ודיונים בבית משפט נאלצו הילדים לקבל את הכרעת בית המשפט ולחלוק ביניהם רק שארית מהרכוש. מאז, האכזבה העמוקה מלווה אותם: אם אביהם היה עורך צוואה הם היו אנשים אמידים, והיו נחסכים מהם כאבי הלב והמרירות שהנחיל להם אביהם בתום לב.

"אבא תמיד אמר שהוא דואג לנו", סיפרו הילדים. "ידענו מה יקבל כל אחד מאיתנו אחרי מותו, הוא אף ערך הסכם ממון ששומר על רכושו עבורנו, אך מותו הפך את הקערה על פיה". בית המשפט ציווה לתת מחצית מרכושו לזו-רת בנימוק מפתיע: "אם היה רוצה למנוע ממנה לרשת, היה עורך צוואה".

פנינו לעו"ד רות דיין-וולפנר מומחית בדיני משפחה וירושות, העומדת בראש משרד המת-מחה בתחום והמדורג בצמרת המומחים בתחום במשך שנים.

ביקשנו להבין מדוע הסכם ממון המפריד את הנכסים והרכוש אינו מספיק גם אחרי המוות של אחד מבני הזוג, שהרי ברור שהשניים התכוונו והסכימו על הפרדת הרכוש.

עו"ד דיין-וולפנר: "גם אם יש הסכם ממון שקובע כי יש הפרדה מוחלטת ולבן הזוג אין כל זכויות ברכוש ובנכסים, גם אז, אם אין צוואה - בן הזוג יירש מחצית מכל הרכוש. קיים הבדל מש-מעוטי בין חוק הירושה לבין כל הקשור להסכמי ממון ולחלוקת רכוש. בן זוג שאינו רשאי ואינו זכאי לשום דבר מהרכוש במהלך הקשר - יירש מחצית במקרה מוות, וזאת על חשבון הילדים. במקרה של ידועה בציבור, ברגע שהיא תוכיח שניהלו משק בית משותף תחת קורת גג אחת, היא זכאית לרשת את הנפטר כאילו היתה אשתו, על חשבון הילדים".

האם תמיד חייבים לערוך צוואה?

עו"ד דיין-וולפנר: "כשיש משפחה גרעינית וחוק הירושה תואם את הציפיות, אפשר להבין את אי-עריכת הצוואה. במקרה שההורה השני של ילדיך אינו בחיים - חובה לערוך צוואה".